

©

Drepturile de autor în era I.A.

provocări și soluții

Florin Mihailov

ALMA

A G E N C Y

OBIECTIVELE PREZENTĂRII

- 1. Analiza impactului IA asupra drepturilor de autor**
- 2. Identificarea provocărilor juridice și practica internațională la moment**
- 3. Soluții și modalități de interpretare legală**

PRINCIPII DE BAZĂ ÎN DREPTUL DE AUTOR

- **Caracterul original**
  - **Formă concretă de exprimare**
  - **Produsul creativ a minții umane**

autor → creație → drepturi de autor

autor? → prompt (comandă) → inteligență artificială → creație? →drepturi?

autor? → ”contribuție” inteligență artificială → creație? →drepturi?

CE REPREZINTĂ INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ?

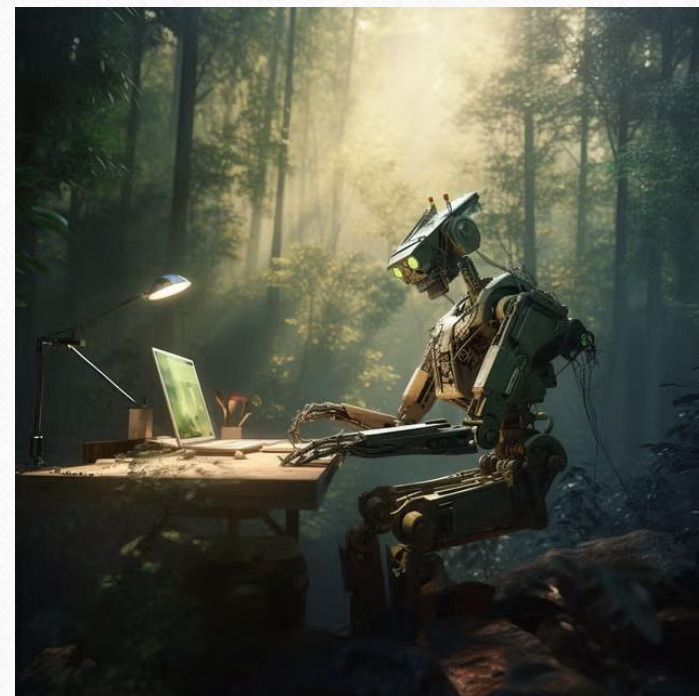
*IA este capacitatea unei mașini de a imita funcții umane, cum ar fi raționamentul, învățarea, planificarea și **creativitatea***

- Explozia tehnologiilor AI generative (ChatGPT, Midjourney, Suno etc.)
- Creșterea producției de „content generat de AI”
- Integrarea IA în creație

De la poze la filme generate cu IA

Anticiparea progresului științific

- AI poate deja **scrie poezii, compune muzică, genera artă vizuală, crea scenarii, și chiar clipuri video**. În câțiva ani, va putea **crea lungmetraje sau albume muzicale și videoclipuri complete**, cu voce, text, imagine și stilul unui artist real (sau fictiv)
- AI personalizat (e.g. "ChatGPT setat cu stilul tău") va putea **genera opere în stilul tău** (înlocuind interpretarea ta reală), **sau chiar a unui avocat, artist, sau scriitor specific**, ridicând probleme de „drepturi asupra stilului”

Probleme practice: lipsa transparenței

- „Cutia neagră” – nu știm ce surse folosește AI
- Nu știm dacă „fură” sau „creează”
- Rezultate: procese intentate de artiști, scriitori, fotografi (*procesele în derulare*)
  1. **Getty Images vs Stability IA** - Getty Images a dat în judecată Stability AI, acuzând-o că a copiat și procesat milioane de imagini protejate prin drepturi de autor, împreună cu metadatele acestora, fără permisiune sau compensație (prima ședința iunie 2025)
  2. **Artiști vizuali (Sarah Andersen, Kelly McKernan și Karla Ortiz) vs. Midjourney, Stability AI și DeviantArt** -Aceștia susțin că lucrările lor au fost utilizate fără permisiune pentru antrenarea modelelor de IA, iar imaginile generate concurează direct cu creațiile lor originale
  3. **Scriitori vs. OpenAI** - Autorii Mona Awad și Paul Tremblay au intentat un proces colectiv împotriva OpenAI, susținând că operele lor protejate prin drepturi de autor au fost utilizate ilegal pentru antrenarea ChatGPT. Aceștia afirmă că modelul a generat rezumate foarte precise ale romanelor lor, indicând o utilizare directă a materialului lor fără permisiune

Provocările juridice

- **Încărcarea datelor în algoritmul IA** - reprezintă procesul prin care datele brute (texte, imagini, sunete, cifre etc.) sunt colectate, organizate, transformate și introduse într-un algoritm de învățare automată (machine learning) sau inteligență artificială, pentru ca acesta să le poată analiza, învăța din ele și să genereze predicții, clasificări sau alte tipuri de rezultate
- **Creația/Produsul final: Autoratul vs Domeniu public** – Cum abordăm produsul final generat de către IA? Cum tratăm cazul unei contribuții minore la creația unui opere?

Încărcarea datelor în algoritmul IA

- IA este „antrenat” pe opere protejate de drepturi de autor
- Antrenamentul $\neq$ utilizare echitabilă / excepție
- Este extragerea stilului o încălcare?
- **Ex. Ghibli Studio** (Studioul Ghibli a fost menționat în contextul AI-ului generativ după ce stilul său artistic distinctiv a fost reprodus fără autorizație de diverse modele de inteligență artificială, ridicând probleme legate de încălcarea drepturilor de autor asupra stilului vizual și de folosirea neautorizată a creațiilor originale ca date de antrenament)

Încărcarea datelor în algoritmul IA

- Dacă AI e antrenat pe mii de opere muzicale sau literare protejate

Poate depista autorul propria opera și are dreptul la remunerație echitabilă?

- Este AI-ul un instrument de piraterie?

- Utilizarea de opere protejate în trainingul AI: încălcare sau nu?

• *Ex: New York Times vs Open AI (Chat GPT) (proces în derulare)* – utilizarea a milioane de articole ale publicației fără permisiune pentru a antrena modele de limbaj precum ChatGPT. NYT susține că aceste modele pot reproduce conținutul său aproape identic, fără atribuire sau compensare, ceea ce constituie o încălcare a drepturilor de autor

Creația/Produsul final: Domeniu public vs Autoratul

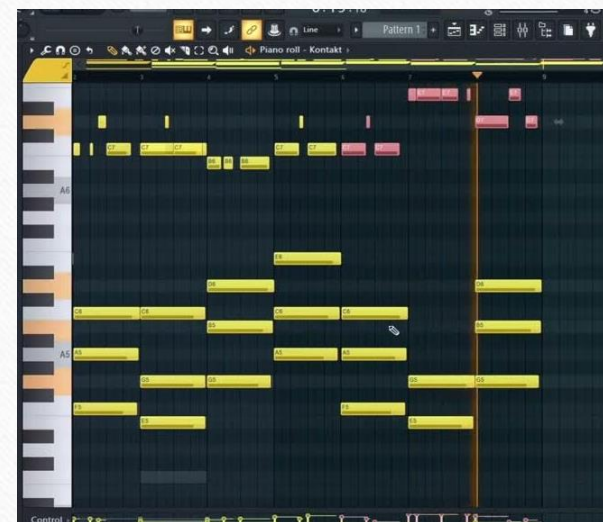
- **Cine are drepturi comerciale asupra produsului final?**

Autor algoritm IA? Autor prompt (comandă)? Nimeni?

- **Cine poate exploata o melodie/artă generată cu AI?**

Limitele în utilizare: generare totală vs contribuție parțială

Ex: FL STUDIO Chord Generation

Creația/Produsul final: Domeniu public vs Autoratul

- Dacă un IA generează o melodie prea similară cu una celebră, cine poartă răspundere legală pentru încălcarea drepturilor?
  1. *Utilizatorul?*
  2. *Firma care dezvoltă AI?*
  3. *Inginerul de prompt?*
  4. *Nimeni?*

Prima vânzare de pictură generată de IA

- Data vânzării: Octombrie 2018
- Locul: Casa de licitații Christie's, New York
- Preț final: **432.500 de dolari** (estimarea inițială fusese doar între 7.000 și 10.000 de dolari)

Lucrarea a fost generată de **un algoritm IA dezvoltat de colectivul artistic francez Obvious**. IA-ul a fost antrenat cu un set de date de peste 15.000 de portrete pictate între secolele XIV și XX

Industria muzicală vs IA

- **Drake și The Weeknd vs. Ghostwriter977** - În aprilie 2023, o piesă generată de AI cu vocile sintetizate ale lui Drake și The Weeknd – "*Heart on My Sleeve*" – a devenit virală pe TikTok și Spotify. Creată de un anonim numit *Ghostwriter977*, piesa a fost rapid eliminată după ce casele de discuri Universal Music Group au invocat încălcarea drepturilor de imagine și a marcii.
- **Context:** Nu era vorba de un cover sau remix, ci de **crearea unui nou conținut cu „vocea digitală” a unor artiști celebri, fără consimțământul lor.** A deschis o nouă linie de conflict legal – dreptul asupra vocii și imaginii digitale.
- **2PAC estate vs. Drake** - în 2024, echipa legală care administrează moștenirea artistică a lui 2Pac a trimis o notificare oficială către Drake, după ce acesta a lansat o piesă unde o parte din versuri păreau generate cu vocea AI a lui 2Pac.
- **Context:** Estate-ul lui 2Pac a invocat drepturile post-mortem și controlul asupra imaginii și vocii artistului decedat, un domeniu juridic aflat la granița dintre dreptul de autor și dreptul la propria imagine. Se conturează un precedent interesant pentru „resurecțiile digitale”.
- **Spotify vs Muzica generată de IA** - În 2023, Spotify a fost nevoit să elimine zeci de mii de piese generate de AI, suspectate că folosesc tactici de „streaming fraud” și conținut derivat din opere existente.
- **Context:** Platformele de streaming sunt presate să definească limitele între „muzică originală” și „muzică sintetică” – mai ales când IA poate produce mii de piese pe zi, imitând stilul unor artiști consacrați, iar în alte cazuri chiar muzică originală. Apar întrebări legale privind licențierea, remunerarea și etica în muzica AI.

Construirea rolului unui actor pe baza interpretării anterioare

Industria de film explorează posibilitatea de a recrea personaje emblematice fără actorul original – folosind date din interpretările anterioare (voce, mimică, mișcări).

Rolul actorului devine astfel nu doar o performanță artistică, ci o **sursă de date reutilizabilă**. Meseria de actor riscă să fie fragmentată între prestația fizică, digitalizarea expresiilor și utilizarea IA pentru replici sau cascadorii virtuale.

Această tendință ridică probleme majore de **drepturi de imagine și conexe**:

- Ce se întâmplă când un actor este „recreat” digital fără acord?
- Este protejabil stilul său de joc? Vocea? Gesturile?
- În unele cazuri, studiourile aleg să **modifice imaginea actorului până la nerecunoaștere**, păstrând însă elemente esențiale ale interpretării (ton, ritm, cadraj), care nu sunt protejate explicit de lege. Astfel, **se evită răspunderea legală, dar se exploatează capitalul artistic acumulat**

Utilizarea creațiilor generate de om vs IA

- Pe măsură ce conținutul generat de inteligența artificială devine omniprezent, linia de demarcație dintre creația umană și cea digitală devine tot mai difuză. Acest fenomen are implicații profunde atât din punct de vedere legal, cât și economic.
- **Aspecte legale & economice:** Creațiile IA pot exploata baze de date uriașe – conținând opere muzicale, scenarii, filme sau stiluri vizuale – fără consimțământul autorilor originali. În lipsa unui cadru clar, se generează concurență neloială: IA poate produce mii de variante, la costuri infime, într-un timp record.
- **Provocări etice și morale:** Apare riscul înlocuirii creatorilor umani, mai ales în industrii precum publicitate, muzică de fundal, jurnalism sau ilustrație. Se ajunge la o suprasaturare a pieței cu conținut generic, lipsit de profunzime sau identitate – ceea ce diluează valoarea actului creativ autentic.
- **Identitate și manipulare:** Creatorii umani își pot pierde amprenta artistică în zgomotul digital creat de IA. Tehnologii precum deepfake permit utilizarea imaginii, vocii sau stilului unui artist fără acordul său, amplificând riscul de abuzuri și manipulare.

Cazuri relevante din SUA privind dreptul de autor și AI

---

1. **Thaler v. Perlmutter (2023)** – **Refuzul protecției** pentru opere 100% AI Stephen Thaler a solicitat protecția dreptului de autor în SUA pentru o **imagine generată exclusiv de un sistem AI numit Creativity Machine**. Oficiul pentru Drepturi de Autor din SUA (USCO) a respins cererea, argumentând că doar operele create de oameni pot beneficia de protecție. În august 2023, un judecător federal a confirmat decizia USCO: „Dreptul de autor protejează creațiile umane, nu rezultatul autonom al inteligenței artificiale.”

Semnificație: E un precedent important – operele 100% generate de AI nu sunt eligibile pentru copyright în SUA.

2. **Zarya of the Dawn (2023)** – **Recunoașterea parțială** a dreptului de autor pentru contribuție umană Artista Kristina Kashtanova a folosit Midjourney (AI text-to-image) pentru a ilustra o carte de benzi desenate. A scris povestea, a aranjat secvențele și a selectat imaginile generate. USCO inițial a revocat certificatul de înregistrare, pe motiv că imaginile au fost create de AI, nu de artistă. După contestație, Oficiul a acceptat protejarea elementelor create de Kashtanova, precum: Povestea scrisă, Compoziția paginilor, Alegerea imaginilor finale.

Semnificație: Dacă există contribuție creativă umană semnificativă, dreptul de autor poate fi recunoscut chiar și în opere generate parțial cu AI.

Exemple de bune practici

Într-un ecosistem dominat de incertitudini juridice, unele platforme și companii au început să seteze **standarde etice și legale** în utilizarea inteligenței artificiale:

- **Adobe Firefly**

Modelele IA sunt antrenate **exclusiv pe conținut licențiat** sau aflat în domeniul public. Autorii contribuabili sunt **remunerați și protejați contractual**.

- **Shutterstock**

A încheiat parteneriate cu OpenAI și alte companii de IA, oferind acces la imaginile sale prin **licențe comerciale transparente**. Artiștii primesc **compensații directe** pentru utilizarea lucrărilor lor în seturi de date.

- **YouTube – Content ID 2.0**

Sistemul Content ID este actualizat pentru a recunoaște și conținutul generat sau modificat de IA, permițând **identificarea, monetizarea sau blocarea automată** a operelor utilizate fără consimțământ.

Ce fac jurisdicțiile?

Inteligența artificială a declanșat un val de reacții legislative la nivel global. **Răspunsurile sunt diferite – unele restrictive, altele extrem de permissive – ceea ce creează incertitudine juridică la nivel internațional.**

SUA – Fair Use & Procese sonore

- Sistemul *fair use* oferă o marjă de manevră largă pentru utilizarea operelor existente, dar **nu există un cadru clar privind antrenarea AI pe opere protejate.**
- Procese majore în derulare (ex: media vs platforme AI) vor stabili precedente cruciale. Câteva hotărâri deja existentă pe lipsa dreptului de autor în cazul operelor generate de IA, precum și protecție parțială recunoscută în cazuri cu contribuție.

Uniunea Europeană – Directivă & AI Act

- Directiva (UE) 2019/790 prevede **licențierea expresă** pentru text and data mining (tehnica utilizată și de IA) pe opere protejate, cu excepție doar pentru instituții de cercetare.
- Regulamentul UE 2024/1689 – adoptat la 13.03.2024 de Parlamentul UE, prevede noi norme de **transparență și trasabilitate** pentru sistemele AI care generează conținut creativ, incluzând interzicerea anumitor utilizări precum supravegherea biometrică în timp real în spații publice și impune obligații de transparență pentru AI generativ, cum este ChatGPT

Regatul Unit – Excepție pentru Text & Data Mining

- A adoptat o **excepție specifică pentru data mining**, dar doar pentru scopuri non-comerciale.
- Planurile de extindere către aplicații comerciale au fost întâmpinate cu rezistență puternică din partea creatorilor și au fost amânate.

Japonia – Regim ultrapermisiv

- Permite **utilizarea oricărui tip de conținut în scopul antrenării AI**, indiferent dacă e protejat sau nu.
- Considerată cea mai permisivă jurisdicție din lume în acest domeniu – model orientat către inovare, dar controversat din perspectiva drepturilor autorilor.

Evoluția

De-a lungul timpului, sistemul drepturilor de autor a reacționat la fiecare salt tehnologic major:

- **Epoca tiparului** a generat primele reglementări privind autoratul și reproducerea.
- **Convenția de la Berna** (1886) a consacrat dreptul de autor ca protecție automată și internațională.
- **Convenția de la Roma** (1961) a introdus drepturile conexe – recunoașterea contribuției interpreților, producătorilor de fonograme și organismelor de radiodifuziune.
- **Tratatele Internetului OMPI** (1996) au adaptat drepturile de autor la era digitală și distribuția online.

Astăzi, inteligența artificială provoacă un nou val de reformă: nevoia definirii autoratului, a responsabilității și a statutului juridic al operelor produse fără intervenție umană directă. AI ridică întrebări similare cu cele de la apariția fonogramelor sau bazelor de date – dar la o scară și cu o viteză fără precedent.

Francis Gurry (Ex-Director WIPO) - „trebuie să abordăm serios necesitatea introducerii unui sistem nou în arhitectura drepturilor de autor care să protejeze dreptul de autor a operelor originale cât și a creațiilor generate de IA” (2020 Simpoziu științific, Washington)

Propuneri

- **1. Necesitatea unei noi convenții sau protocoale internaționale:** Niciuna dintre convențiile actuale (ex: Convenția de la Berna, TRIPS, Tratatul Internetului WIPO) nu recunoaște creațiile non-umane. Ar putea fi necesară o nouă convenție WIPO sau un protocol adițional la tratatele existente, care să trateze: statutul juridic al creațiilor generate de IA; titularul dreptului (utilizator, dezvoltator, companie); termenele de protecție; condițiile de recunoaștere (transparență, input uman etc.); obligațiile de etichetare (ex: „generated by AI”).
- **2. Model sui generis:** drepturi speciale pentru creații IA. Se poate crea un regim sui generis, similar cu bazele de date sau drepturile conexe. Caracteristici propuse: Protecție limitată în timp: 10–20 ani Drepturi de exploatare economică, fără atribuirea de „autor” Obligație de divulgare a naturii automate a creației
- **3. Distribuirea drepturilor** Drepturile ar putea fi acordate: Inginerului de prompt (dacă are aport creativ suficient) Dezvoltatorului de algoritm (dacă are control asupra procesului de generare) Companiei care a finanțat sau deține AI-ul Alternativ, dacă niciun actor uman nu contribuie suficient, opera intră în domeniul public imediat.

Interpretări și limite

- **Teste de originalitate și autorat:**

Provocarea majoră devine identificarea aportului creativ uman – cât de mult a contribuit omul în comparație cu sistemul AI?

- **Domeniul public și impactul economic:**

Operele create exclusiv de AI riscă să devină neprotejabile și să ajungă în domeniul public, afectând sustenabilitatea industriilor creative și susținerea dezvoltării tehnologice.

- **Drepturi sui generis?**

Recunoașterea unor „**output rights**” – drepturi speciale asupra rezultatelor generate de AI, distincte de dreptul de autor clasic.

3 accepțiuni generale:

1. IA ca unealtă: dreptul rămâne la om
2. IA ca entitate separată/creație neprotejabilă: fără drepturi
3. Drepturi noi sui generis (ex. „output rights”)

Instrumente tehnice

- Pe măsură ce IA generează volume uriase de conținut, apar inițiative pentru a introduce mecanisme de identificare, trasabilitate și responsabilizare:
- **Watermarking digital:** Inserarea de semnături invizibile în output-ul generat de modele IA, care pot indica proveniența (model, prompt, dată etc.), chiar și după redistribuiri sau editări.
- **Sisteme de tracking & metadata:** Implementarea de protocoale standard pentru atașarea automată de metadata privind generarea (autor prompt, model, scop), în vederea gestionării drepturilor și a licențierii corecte.
- **Transparency by design:** Incorporarea transparenței direct în arhitectura modelelor – inclusiv jurnalizarea interacțiunilor și documentarea dataset-urilor folosite la antrenare – pentru a facilita auditarea și asigurarea conformității legale.
- Aceste soluții nu rezolvă problema autoratului, dar oferă infrastructura minimă pentru o reglementare funcțională și respectarea drepturilor în ecosistemul digital alimentat de AI.

Instrumente contractuale

- **Clauze anti-AI explicite**
Interdicții clare privind utilizarea operei (muzică, text, imagine) pentru antrenarea sistemelor de inteligență artificială sau generarea de conținut derivat.
- **Licențiere dedicată pentru training**
În situațiile posibile, este esențială o **licență distinctă, limitată și remunerată** pentru folosirea operei în scopul antrenării modelelor IA.
- **Protejarea vocii și imaginii**
În contractele de artist, actor sau interpret trebuie incluse **clauze privind interzicerea clonării vocii, feței sau stilului** fără consimțământ expres și compensare adecvată.
- **Drepturi de autor și reutilizare**
Mentionarea că **drepturile de autor rămân la autorul uman**, chiar și în cazul utilizării AI ca unealtă creativă auxiliară.

Gestiunea colectivă în domeniul IA

- Organismele de gestiune colectivă trebuie să se adapteze rapid la noile realități tehnologice, devenind actori-cheie în reglementarea și **monetizarea utilizării IA**:
- ✓ **Licențe colective pentru training AI**
Crearea unor **scheme de licențiere extinsă** care să permită utilizarea legală a operelor aflate în repertoriul organismelor colective pentru antrenarea modelelor IA – în schimbul unei remunerații echitabile.
- ✓ **Compensare pentru folosirea operelor/datelor**
În cazul în care opere protejate sunt deja incluse în seturi de date, organismele colective ar putea negocia **mecanisme de compensare globală** pentru titularii de drepturi afectați.
- ✓ **Gestiunea drepturilor emergente în context AI**
Gestionarea și **distribuția drepturilor derivate** din conținutul generat cu ajutorul IA, în special acolo unde creația umană este implicată (ex: prompturi creative, remixuri, colaborări om-AI).
- În fața unei piețe digitale hiperautomatizate, **gestiunea colectivă poate oferi soluții echilibrate între inovație și drepturi.**

Soluții

Ce pot face creatorii?

- Înregistrarea operelor și procesului de creație
- Evitarea platformelor ce preiau automat conținutul
- Cererea de transparență și protecție contractuală
- Reprezentare pro-activă (asociații, awarness, advocacy)

Ce pot face platformele și companiile tech?

- Claritate în folosirea dataseturilor
- Sisteme de ieșire (opt-out) pentru artiști
- Revenirea la modele bazate pe permisiune și compensare
- Colaborare cu autorii

Rolul juriștilor și al decidenților politici:

- Adaptarea cadrului normativ (claritate + flexibilitate)
- Consultarea părților implicate: artiști, tech, asociații de profil
- Educație și awarness în domeniul drepturilor de autor

Viitorul: drepturi adaptate tehnologiei

- **Revizuirea legislației actuale:** Normele existente privind drepturile de autor sunt depășite de realitățile IA. Este esențial un cadru clar, predictibil și aplicabil tehnologiei emergente.
- **Gândire proactivă, nu reactivă:** Legislația nu trebuie doar să repare abuzurile post-factum, ci să anticipeze tendințele, prin consultare cu industria, juriști și dezvoltatori.
- **Colaborare transdisciplinară:** Dialogul între creatori, companii tech, organisme de gestiune și autorități poate contura un model funcțional de coexistență între om și AI.
- **Drepturi și responsabilitate:** Drepturi clare și protecție juridică pentru creatorii umani. Transparență și trasabilitate în modelele IA. Compensare echitabilă pentru cei ale căror opere sunt folosite în antrenare.

Viitorul aparține echilibrului între inovație și justiție. Inteligența artificială nu trebuie să suprime drepturile omului, ci să le amplifice — în condiții de legalitate și respect.

Concluzii

- AI nu înlocuiește autorul – dar îl poate afecta serios
- Cadrul legal poate fi îmbunătățit și oferit claritate
- Este necesară colaborarea între tehnologie, juriști și creatori

Drepturile de autor în IA trebuie *reimaginate*, nu abandonate. Astfel vom îmbrățișa dezvoltările tehnologice și vom oferi atât remunerații echitabile autorilor originali, cât și posibilitatea utilizării comerciale a operelor generate cu IA.

Mulțumesc pentru atenție!

Drepturile de autor în era I.A.
provocări și soluții

Florin Mihailov

Email: flormihailov@gmail.com

A L M A
A G E N C Y

  [almaagency.md](https://www.instagram.com/almaagency.md)